

Zondag 28 januari 2024
vierde na Epifanie
Oecumenische viering in de
week van gebed voor de eenheid

thema:

'heb God lief en je naaste als jezelf'

Eshofgemeente
en Sint Paulusgemeenschap

Eerste lezing uit het eerste testament: Genesis
18,1-8

Lied: 'U loof ik, Heer, met hart en ziel': psalm 138

Evangelielezing: Lukas 10,25-37

Acclamatie: 'Neem mij aan zoals ik ben'
(t. en m. John L. Bell, vert. René van Loenen)

Overweging

Heb God lief en je naaste als jezelf.
Christenen uit Burkina Faso kozen dit thema. En kozen er de lezingen bij. Over gastvrijheid: Abraham die zich over drie vreemdelingen ontfermt. Over omzien naar elkaar: de Samaritaan die zich over de gewonde langs de kant van de weg ontfermt.
Prachtige verhalen. Ze vormen de kern van waar we als gelovigen voor willen gaan. Het kloppend hart van het christendom.

Maar het wordt pas spannend wanneer je kijkt naar de situatie waarin deze verhalen werden gekozen. Burkina Faso. Een land vol verdeeldheid. Op religieus gebied en ook politiek. Een land dat niet veilig is. Een land waar soms terroristische aanslagen op religieuze groeperingen plaatsvinden. Waar instabiliteit groeit.

Wie is mijn naaste? vraagt de wetgeleerde aan Jezus.
Het was een onderwerp van discussie. Hoe ver reikt de Bijbelse oproep om lief te hebben? Vanouds strekt die liefde zich uit tot medeburgers en vreemdelingen. Iedereen dus. Zoals Abraham laat zien.
Maar als die vreemdelingen je land bezetten, zoals de Romeinen deden? In Burkina Faso zou de vraag kunnen zijn: geldt het gebod om je naaste lief te

hebben ook de terroristen die onze voorgangers doden? Die het ons onmogelijk maken om kerkdiensten te houden? Die politiebescherming noodzakelijk maken, die maken dat we onze vieringen moeten inkorten omdat we niet echt veilig zijn?

Sommige wetgeleerden zeiden: het grote gebod is niet van toepassing op hén. Hen hoeft je niet lief te hebben. Die vreemdeling niet die je land bezet houdt. En de terrorist niet die je veiligheid bedreigt.

Maar wat nou als je zélf als vreemdeling ergens anders woont? Dat was de realiteit waarin Lukas zijn evangelie schreef. Joden waren verspreid over de landen rond de Middellandse Zee. Geldt het belangrijkste wat God van ons vraagt alleen de eigen groep? Of moeten we het breder zien? De vraag van de wetgeleerde is écht een vraag.

En Jezus' antwoord?

Een gelijkenis. Waarin een liefde wordt getoond die veel verder gaat dan de wetgeleerde verwacht. Een liefde die misschien zelfs verder gaat dan menselijk haalbaar is?
Het is een moedige keuze van de christelijke groepen in Burkina Faso: de keuze voor dit verhaal. Het houdt hen een spiegel voor – en ons ook. Hoe ver gaat jouw liefde?

Over de 'week van gebed voor de eenheid van de christenen' zei Anny Smink: 'met dat samen bidden voor de eenheid van de christenen heb ik steeds meer moeite. Want we sluiten ons steeds meer op in onze vertrouwde wereldje. Eigen groep eerst... Eigen groep is beter... Of het nu gaat over religie, of politiek, of levensovertuiging.
En natuurlijk is het goed dat christelijke kerken zoeken naar begrip voor elkaar. Naar samenwerking. Maar moeten we daar een week aan besteden?'
Ik herken me in haar gedachten. Misschien jullie ook wel.

Maar stil zitten bidden met handen gevouwen – christenen in BF lijken dat niet van plan. Ze kiezen niet voor niets een verhaal dat ons uit onze eigen bubbel haalt. Hier gaat het om liefde voor juist diegene die niet onze identiteit deelt. Voor wie écht anders is. Niet een binnen-christelijk feestje dus. Ze werken aan solidariteit tussen de christelijke, islamitische en traditionele religies. Aan vrede en verzoening. Aan verbondenheid.

‘Liever dan bidden voor eenheid zou ik willen bidden voor openheid,’ zei Anny. ‘Voor echt luisteren naar elkaar. Elkaar zien. Ik hoor het in wat christenen, moslims en andersgelovigen in Burkina Faso bezielt.’

En het is zo hard nodig. Wereldwijd lijken intolerantie en angst toe te nemen. Bij alle globalisering lijkt onze blik zich meer naar het oude vertrouwde te richten. We kunnen op het internet via webcams op allerlei plaatsen rondkijken, we kunnen alle informatie tot ons nemen die we maar willen en geen enkele geografische afstand is nog een belemmering – maar in onze geest lijken we ons steeds meer op een eilandje terug te trekken. De winst van ultra rechts is niet enkel iets van Nederland; die groeit wereldwijd.

De afgelopen week probeerde ik de PVV-stemmers bij ons in huis mee te krijgen naar een film. Warm aanbevolen door Simon Drost en Els Koudijs en door Lieske Duim. Met één lukte het. En leverde het na afloop weer een mooie gedachtewisseling op.

The Old Oak, heet de film. Hij speelt in een vervallen mijnwerkersstadje in Noord-Engeland. Daar worden enkele Syrische vluchtelingen ondergebracht.

De kroegbaas van The Old Oak helpt af en toe een maatschappelijk werkster. Soms met frisse tegenzin.

Je ziet hoe de maatschappelijk werkster een fiets regelt voor een Syrisch meisje en je hoort een van de dorpsjochies zeggen: ‘ik wil ook wel een fiets...’ Je hoort hoe de kroegbaas tegen de maatschappelijk werkster zegt dat ze eens iets voor die jochies moet doen. En hoe zij tegen hem uitvalt: ik loop me al de benen uit mijn lijf, ik kan niet ook nog voor hén gaan zorgen! Doe het zelf! Je ziet hoe een jonge Syrische vrouw oude foto’s bekijkt uit de tijd toen er nog volop in de mijnen werd gewerkt. En hoe de mijnwerkers samen gingen eten, toen de Britse overheid hun staking probeerde te breken. When you eat together, you stick together – wanneer je samen eet, houd je het samen vol.

Je ziet hoe arm sommige dorpsbewoners het hebben.

En je ziet hoe mensen de handen ineen slaan, allochtonen en autochtonen. De maatschappelijk werkster en de Syrische vrouw slepen kroegbaas TJ erbij, tegen wil en dank doet hij mee. Je ziet hoe

botje bij botje wordt gelegd. Hoe er een gevarieerd menu ontstaat met Engelse en Syrische gerechten. En hoe de dorpsjochies hun schroom overwinnen en aanschuiven.

Je ziet ook hoe er weerstand tegen is. Waarom mochten wij die zaal niet voor onze bijeenkomst gebruiken en is hij nu wel beschikbaar voor die indringers?

Wat je ziet is het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Door mensen samen in praktijk gebracht.

Tegelijk geeft de film een nieuwe dimensie aan het verhaal uit Lukas. Want er is geen sprake van liefdadigheid. Dit is solidariteit. Mensen die van weerskanten open staan voor de ander en elkaar helpen. Heeft solidariteit niet een langere adem dan liefdadigheid? Liefdadigheid kan misschien korte tijd nodig zijn, maar moet niet blijvend zijn; liefdadigheid maakt de ander klein. Solidariteit gaat uit van gelijkwaardigheid en maakt jezelf en de ander groot.

Wat je ook ziet is polarisatie. En er zijn fouten, door alle partijen gemaakt.

Tegelijk is er groei. Toenadering die groter wordt. Verbondenheid die ontstaat. Begrip en meeleven die toenemen.

Er wordt gewerkt aan een plan om ook in de Eshof maaltijden te gaan houden. Voor oude en voor nieuwe Hoevelakers. Immers, when you eat together, you stick together. In eerste instantie verzorgen wij van de Eshof een maaltijd. Maar wat zal het mooi zijn als we ook hier op den duur botje bij botje gaan leggen. Als ieder eigen culinaire bijzonderheden inbrengt. Omdat het niet gaat om liefdadigheid, maar om solidariteit. En om gastvrijheid zoals Abraham die laat zien. En wat zal het mooi zijn als we ook nog samen muziek kunnen maken. Ook daarvoor bestaan er al ideeën.

Laten we ons daarvoor inzetten, ieder op eigen wijze. Voor solidariteit – om zo de naaste te worden van de ander. Niet alleen als christenen onderling. Maar veel breder, als tegenwicht tegen angst en polarisatie. Zoals de christenen in Burkina Faso het proberen te doen. Dan zal het hart van Feije en Dicky gaan spreken. Dan kan liefde gaan stromen.

Muziek